

широка категорія, яка включає в себе не тільки юридичні, а й політичні, економічні, ідеологічні та інші явища. Їх необхідно закріпити в одному акті, яким може бути, наприклад, Концепція реалізації і охорони прав, свобод та обов'язків людини і громадянина в Україні» [4, с. 29-31].

Отже, ефективність правового захисту прав і свобод людини залежить від Конституції України та чинних нормативно-правових актів, розвитку правових принципів, здійснення конституційного контролю та виконання цих правових вимог державними установами та громадськими організаціями, спрямованих на створення прав та дотримання обов'язків громадян. Правовий захист прав і свобод людини, сформований і у громадянському суспільстві, залежить від демократичної системи, економічних умов країни, рівня юридичної освіти та культури населення, а також ефективної роботи та взаємодії державних відомств.

Література

1. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. *Офіційний вісник України*. 2010. № 72/1. Ст. 15.

2. Скакун О. Ф. Теорія держави і права: підручник / пер. з рос. Харків: Консум, 2006. 656 с.

3. Демків Р. Я. Конституційне право України: курс лекцій. Львів: Львівський держ. ун-т внутрішніх справ, 2012. 332 с.

4. Князєв В. Конституційні гарантії прав, свобод та обов'язків людини і громадянина в Україні. *Право України*. 1998. № 11. С. 29–31.

УДК 349.22(043.2)

Дибань М.П., к.ю.н.,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ОСОБЛИВОСТІ ВІКОВОГО КРИТЕРІЮ ПРИ УКЛАДЕННІ ТРУДОВОГО ДОГОВОРУ: ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА

В доктрині трудового права усталеною є точка зору, що право на працю – це головне соціально-економічне право людини. Праця є найпершою умовою існування людини, суспільства, його розвитку та вдосконалення. Створюючи матеріальні та духовні блага, підкоряючи, перетворюючи природу, праця перетворює та вдосконалює і саму людину [1, с. 23].

В умовах сьогодення найбільш поширеним порушенням трудових прав працівників є неправомірна відмова у прийнятті на роботу, яка зумовлена віковим критерієм. В науковій літературі висловлюється точка зору, що одним із найпоширеніших проявів жорсткої конкуренції на ринку праці є дискримінація за ознакою віку в трудових правовідносинах.

Проблема полягає в тому, що на практиці здебільшого ст. 22 Кодексу законів про працю України (далі – КЗпП України) трактується як можливість встановлення обмежень трудової правосуб'єктності працівників за віковим критерієм. Хоча при цьому ігнорується положення, що відповідні вимоги можуть встановлюватися законодавством. О.В. Тищенко вважає, що визначаючи вказане положення законодавець в першу чергу мав на увазі вік з якого допускається прийняття на роботу. Разом з тим, законодавче закріплення можливості встановлення обмежень до праці на підставі віку, а саме факту досягнення особою певного віку, є такими, що суперечать ст. 43 Конституції України [2, с. 56]. Щодо вікового критерію допуску до трудової діяльності, то одним з негативних наслідків перехідного періоду в Україні є залучення дітей до незаконної праці, поширення її найгірших форм. За відсутності дієвого контролю з боку державних органів та громадськості, діти здебільшого працюють у небезпечних умовах, що шкодить їх фізичному, психічному і духовному розвитку, перешкоджає процесам їх соціалізації. Деякі діти потерпають від фізичних або моральних знущань, позбавлені можливості отримати якісну освіту. Ця проблема суспільства повинна бути розв'язана на державному рівні. За результатами проведених в Україні наукових досліджень середній вік початку трудової діяльності дітей у країні становить 12 років і тільки 47,4 відсотка працюючих дітей досягли 15 років - мінімального віку прийняття на роботу згідно з Кодексом законів про працю України. 47 відсотків працюючих дітей мотивують свою трудову діяльність бажанням мати власні гроші, 35 відсотків - важким матеріальним становищем сім'ї, 18 відсотків розглядають свою трудову діяльність як засіб отримання професійного досвіду [3].

Особливо варто звернути увагу на підготовку молоді до продуктивної праці, яка допускає прийняття на роботу учнів загальноосвітніх шкіл, професійно-технічних і середніх спеціальних навчальних закладів для виконання легкої роботи, що не завдає шкоди здоров'ю і не порушує процесу навчання, у вільний від навчання час по досягненні ними чотирнадцятирічного віку за згодою одного з батьків або особи, що його замінює [4].

Важливим питанням щодо визначення вікового критерію при прийнятті на роботу є питання максимального віку реалізації права на працю, правомірності обмеження у прийнятті на роботу на підставі досягнення певного віку. Необхідно звернути увагу, що в першу чергу проблема ускладнень з працевлаштуванням торкається такої категорії населення як особи похилого віку. Згідно ст.ст. 10, 11 Закону України «Про основні засади соціального захисту ветеранів праці та громадян похилого віку в Україні» громадянами похилого віку визнаються особи, які досягли пенсійного віку, встановленого ст. 26 Закону України «Про

загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» [5].

Таким чином, здійснивши правовий аналіз даного питання можемо зробити невеликий висновок, що чинне законодавство про працю, а саме ст. 22 КЗпП України не містить у своєму змісті визначення поняття «обґрунтована відмова у прийнятті на роботу» та «необґрунтована відмова у прийнятті на роботу». Тому дана ситуація дає можливість трактування роботодавцями норм чинного трудового законодавства в своїх інтересах, що призводить до перепон у реалізації права особи на укладення трудового договору. На нашу думку, питання можливості визначення вікових критеріїв варто чітко врегулювати на рівні закону, що унеможливить виникнення правових колізії з боку підзаконних нормативно правових актів.

Література

1. Головка М.Л., Пастухов В.П. Праця – основа власності: історичний, соціально-економічний та правовий аспект. *Вісник Академії праці і соціальних відносин Федерації профспілок України*. 1998. № 2. С. 23-32.

2. Тищенко О.В. Правовий захист від дискримінації за віком в трудових відносинах: проблеми реалізації. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка*. 2011. С. 55-58.

3. Про затвердження Концепції запобігання та викоренення найгірших форм праці дітей: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 16.06.2003 № 364-р. *Офіційний вісник України*. 04.07.2003. № 25. С. 273. Ст. 1214. Код акту 25457/2003.

4. Кодекс законів про працю України: чинне законодавство зі змінами та допов. станом на 01.09.2016. (Офіц. текст). Київ: Паливода А.В., 2016. 120 с.

5. Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування: Закон України від 09.07.2003 № 1058-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 49. Ст. 376.

УДК 347.122(043.2)

Кожевникова В.О., д.ю.н.,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ОСОБЛИВОСТІ ЗЛОВЖИВАННЯ СУБ'ЄКТИВНИМ СІМЕЙНИМ ПРАВОМ

Категорія зловживання суб'єктивним сімейним правом залишається не досить дослідженою в сімейно-правовій науці, не зважаючи на її актуальність та важливість для розвитку сучасної доктрини. Так, у юридичній літературі загалом висвітлюються різні підходи до правового розуміння зловживання суб'єктивним правом взагалі. Аналіз проблеми